

Gednomu dá k gjdlu chtjě,
 Pláč na hřiechy ginému,
 Z giného mudráka činj
 Z giného boháče,
 Nutj giného k plozenj
 K skákánj giného,
 Giného pudj k swáru
 A k prodáwánj wsseho;
 Ginému dáwá sen,
 Odgjmá s rozumem pamět,
 Tagemstwj tagit nedá,
 Pokrm zas wywrátjč
 Zpjawánj z giného rozweselenjm se prayštj.

VI. Český Cisiojanus.

Od

Wáclawa Hanky.

(Čteno dne 15 Apr. 1841.)

Cisiojanus gmenowali oněch čtyřmccjťma weršů, z nichž wždy dwa na měsje přicházegj, a neyhlavněgšj slawnosti a swátky ejrkewnj tehďáž swěcené obsahugj. Bylyť pak werše ty půwodně latině z pokažených slow bezewšeho smyslu, a teprw w šestnáctém wěku přicházegj w latinských modlitbách ¹⁾ mimo tyto bezsmyslné werše, spořádaněgšj smysl magjej werše ku konci každěho měsjee; zdaž ale tyto spořádaněgšj w obyčeg wesly, nemohu toho doložití. O prwněgšjm Cisiojanu gedná obšjrněgi *Haltaus Calendarium medii aevi praecipue Germanicum* §. 153. W Čechách byly tyto barbarské werše dosti časně, s malau proměnau na české swátky, gako k. p. *Martius Translatio* mjsto *Martius Adria Par*, protože přinešenj swatého Wáclawa čtwtřého března poukázati chtěli; *Jul Proccss Proccop* a pozděgi geště *Hus* mjsto *Jul Visit Huldrich cc* a t. d. přigaty. O tomto latinském Cisiojanu gednali *Dobner* a zwláště *Veigt* a *Palacký* ²⁾.

1) *Wiz Precaationes ex veteribus orthodoxis Doctoribus: ex ecclesiae hymnis et canticis: ex psalmis denique Davidis collectae per Andream Musculum D. Lipsiae 1581.*

2) *Gelasii Dobneri Monumenta Bohemiae inedita T. I. p. 174 et T. III, p. 292 sq. Staročeský wšeobecný Kalendář od Fr. Palackého w Časopisu českého Museum. W Praze 1829, IIIťj ročnj běh, swaz. 2hý. str. 105.*

Takové pauze české verše a dosti dobrý smysl magjcy nacházegj se giž v rukopisu *Temáše Šjtiného Křestanské naučení* 1376 léta psaném. Škoda že se z nich gen čtyry, totiž na měsje březem a dubem zachovali, gežto zněj: *do prahy Wanka nesu wolagyce Rzeherze z lesu Kedrutye šel Ben erat a Marzy šel daru dawat, prawdye nas Ambroz vcyz to nam swywedczy swaty Tyburczy wšychny lyde chwale Gyrzye Marka y Wytale.* Před několika lety dostala se mi do rukau wzácná knjzka ginak dosti dobře zachována, w njž ale prwnjho a osmého listu w prwnjm a též prwnjho a osmého listu w poslednjm (t. w 18tém) archu se nedostává. W prwnjm a druhém archu (weliké *A* a *B*) gest kalendář latinským i českým Cisiojanem opatřený, kdež ale w měsji lednu prwnjch osmnácte, w čerwenci pak poslednjch patnácte a w srpnu prwnjch dwaceti dnj chybje. W archu veliké *C* popsáno gest dwa náctero nebeských známenj a w archu od malého *a* až do *p* gsau wětšjm djlem posud zpjwané duelownej pjsně, z kterýchž se list *XC* p. 1 a konec registrjku nedostává. Před registrjkem stogj tištěna tato záwjzka: *Dokcnany su tyto pjsničky ustrzedu w cchtab bzyche krztienje.* »*Letha Bozycho Tyficzicho Pietisteho Prwnjeho.*« Pjsmo gest to samé gako w prwnj tištěné biblj, pročez w Praze; začátečej litery gsau čerwenau barwau připsány, ostatně malý oktáv bez kustosů a stran. Na celý Cisiojanus český teprw pozděgi se mi poštěstilo přigjtí a sice w latinském rukopise Rokycanském někdy *E xij* nynj w Museum českém čjso 347 nesaučjm. Rukopis ten gest na papjře w 4tu z konce 14ho wěku, zewnitř na desce: »*Notabilia bona super sermone de tempore*« a wnitř též na desce »*Sermone registrati de tempore per circulum anni*« nadepsaný s přjpiskami na konci knihy tauž samau rukau gako gest český Cisiojanus těmito: »*Sermone dni. Cunfene altariste fce. derethee in Ecla pragen,*« pod nj: »*Sermone dni. Cunfene altariste fce derethee nunc uero tumbarij f. adalberti in Ecla pragen*« a geště gednau na druhém listu: *Liber dni Cunfene altariste fce derethee nunc uero Tumbarij fci adalberti fice plebani ecclesie pragensis.*« Wjme tedy že *Tumbarius sancti Adalberti* gest farář chrámu sw. Wjta.

L e d e n.

Ochtáb dal prwy krzyest	Ochtáb _{1 2} dal ₃ prwy _{4 5} křest ₆
Tus fye nam wfyem stala chwala y czyest	Tu ₇ sě ₈ nám ₉ všem ₁₀ stala _{11 12} chwala _{13 14} i ₁₅ čest ₁₆
Anthon a ffeb fnyetu	Anton _{17 18} a ₁₉ Šeb ₂₀ s Nětú _{21 22}
Wrtie paulē pod bozy przyetu.	Wrtie _{23 24} Pawlem _{25 26} pod ₂₇ boží _{28 29} přetú _{30 31}

U n o r.

Gyz hrom blazey hat	Giž ₁ Hrom ₂ , Blažej _{3 4} Hat ₅
Sly spolkem do fcoly spyewat	Šli ₆ spolkem _{7 8} do ₉ Školy _{10 11} zpěwat _{12 13}
Walentyn tu byessye	Walentin _{14 15 16} tu ₁₇ běše _{18 19}
Drzye Peter stuol maczka vcyzessye.	Drže _{20 21} Petr ₂₂ stól ₂₃ Macka _{24 25} učese _{26 27 28}

B ř e z e n.

Do prahy wanka nefw	Do ₁ Prahy _{2 3} Wanka _{4 5} nesú _{6 7}
Wolagyce rzyehorzye z leffu	Wolajice _{8 9 10 11} Řehoře _{12 13 14} z lesu _{15 16} ;
Getrudye fel ben erat	Getrudě _{17 18 19} šel ₂₀ Ben ₂₁ erat _{22 23}
Amarzy fel daru dawat	A ₂₄ Maří _{25 26} šel ₂₇ daru _{28 29} dáwat _{30 31}

Prawdye ny ambroz vezy
Tomut geft rad fwaty tyburey
Wlyehny lyde ehwale
gyrzye marka wywtale

Philyp krzyz wyhrzyebl
yana wftankowye olegy pohrzybl
May z Fyoly wynyka
proto i vrban rad derzye lyka.

Byfkup erfym bonyfaez
fla wyahody afnyma vytacz.
Ten przyfyed fwedra
kupe yana buryana petra.

Czerwna ty proeope puol
Wygda feez fyena marhorz apoftol
Zat ehodyla manda
czny yacub owocze namda.

Petr wyezy tam domyn zrzy
pyeze wawrzyk klara y marzy
Czalf byeffye ten nastal
pan bartholomyey ijal yana stal.

Gylgyeff oweff pozal
amarzye rod donebe krzyz dal
Slyel pyfat fwaty mat
mawryez mfty pye rad dam wen mych get.

Ged w rzygy Franeyfku
tam jal dyonyz wlk a lyfku
Hawel klueze gyl
vrsule powyedyel ze fymon otgyel

D u b e n.

Prawdĕ_{1 2} ny₃ Ambrož_{4 5} uĕi_{6 7};
Tomuť_{8 9} jest₁₀ rád₁₁ swatý_{12 13} Tiburei_{14 15 16};
Wšielni_{17 18} lidé_{19 20} chwálé_{21 22}
Giřie_{23 24}, Marka_{25 26} i₂₇ Witále_{28 29 30}.

M á j.

Filip_{1 2} kříž₃ vyhřebl_{4 5};
Jana_{6 7} w Staňkowĕ_{8 9 10} oleji_{11 12} pohřebl_{13 14};
Máj₁₅ z Fioly_{16 17 18} wyniká_{19 20 21}
Proto_{22 23} i₂₄ Urban_{25 26} rád₂₇ děře_{28 29} lyka_{30 31}.

Č e r w n e c.

Biskup_{1 2} Ersim_{3 4}, Bonifác_{5 6 7}
Šla₈ w jahody_{9 10 11} a₁₂ s nima_{13 14} Witáe_{15 16};
Ten₁₇ přišed_{18 19} s wedra_{20 21}.
Kúpe_{22 23} Jana,_{24 25} Burjana,_{26 27 28} Petra_{29 30}.

Č e r w e n.

Čerwna_{1 2} ty₃ Prokope_{4 5 6} pól₇
Wyjda_{8 9} see₁₀ sĕna_{11 12} Marhoř_{13 14} apoštol_{15 16 17}
Žat₁₈ ehodila_{19 20 21} Manda_{22 23}
Cný₂₄ Jakub_{25 26} owocze_{27 28 29} nám₃₀ dá₃₁.

S r p e n.

Petr₁ wĕzi_{2 3} tam₄ Domin_{5 6} zří₇
Píee_{8 9} Wawřik_{10 11} Klára_{12 13} i₁₄ Maří_{15 16};
Čas₁₇ běše_{18 19} ten₂₀ nastal_{21 22};
Pan₂₃ Bartholoměj_{24 25 26 27} jal₂₈ Jana_{29 30} sťal₃₁.

Z á ř í.

Gilješ_{1 2} owes_{3 4} požal_{5 6}
A₇ Mařie_{8 9} rod₁₀ do₁₁ nebe_{12 13} kříž₁₄ dal₁₅;
Šel₁₆ pisat_{17 18} swatý_{19 20} Mat₂₁.
Maurie_{22 23} msty₂₄ pie₂₅ rád₂₆, Dam₂₇, Wen₂₈,
Mieh₂₉, Jer₃₀.

Ř i j e n.

Ged₁ w řiji_{2 3} Franeišku_{4 5 6}
Tam₇ jal₈ Dionis_{9 10 11} wlk₁₂ a₁₃ lišku_{14 15};
Hawel_{16 17} k Luee_{18 19} jel₂₀,
Uršule_{21 22 23} powĕdĕl_{24 25 26} že₂₇ Šimon_{28 29}
otjel_{30 31}.

L i s t o p a d.

Wšŕye swate kazdy vydal	Wše swatě 1 2 3 každý 4 5 wídal 6 7,
take lud mar pyet bryecie let znal	Takě 8 9 Lud 10, Mar 11, pět 12, Brikcie 13 14 let 15 znal 16.
Znal geft byetu flon	Znal 17 jest 18 Bětu 19 20 slon 21.
czył clymšŕye katherzynw fnal on	Číl 22 Klimše 23 24 Katherínu 25 26 27 28 šnal 29 on 30.

P r o s i n e c.

Zalugye barbye mykul	Žaluje 1 2 3 Barbě 4 5 Mikul 6 7;
profynecz ŕye naluczygy rofdul	Prosinec 8 9 10 sě 11 na 12 Lucie 13 14 rozdul 15 16;
Zapana thomafŕye zŕyekl	Za 17 pana 18 19 Thomáše 20 21 22 zšěkl 23 24
rod ŕtyep Jan mlato mye syl	Rod 25, Štěp 26, Jan 27, Mlá 28 • To mě 29 30 - Sil 31.

Amen tak bohday Cunclŕ prazŕky fararl mye pŕal.

Giž z wŕše uведенých čtyr weršů widěti gest že farář Kuneš staršj rukopis než gest Štjtného pŕed sebau mji musel: máť gešě »prawdye ny« kdezto tam giž *prawdye nas stogj*; mjesto *tomut gest rad* má Štjtný gako tišěný *to nam swygedczy*; Mjesto *Šly spolkem do feoly spyewat*, má tišěný *slí s deru do školy zpíewat*. *Walentin tu biješŕe drže petr stel maffka včziešŕe* mjesto *Walentyn tu byešŕe drzye petr stucl maczka vzyešŕe*. *Do prahy waňka wezů* mjesto *nesw*. *Fíl zyk kržiž nalezl* mjesto *Philip krzyz wyhrzyebl*. *Biskup crazim benyfacz ŕŕli* mjesto dwogného *ŕŕla*. *Czerwna ty prokope ŕecz ŕeno czas wida markleta* mjesto *Czerwna ty procepe pucl wygda ŕecz ŕycna marherz*. *Gilgi* mjesto *Gylgyešŕ*. *Mest pije dam kez waň mich ycr* mjesto *mšty pyc rad dam wcn mych ger*. *Gcl w řigen* mjesto *Gcl w rzygy*. *Lid mar piť bratrziŕ let cl znal gest bijetu take klimšŕe katerzinu znal ondr* mjesto *Lud mar pyet bryecie let znal, znal gest byetu flon czył clymšŕye Katherzynw fnal on*. *Rozdal* mjesto *rofdul*. *Yan dietek naš syl* mjesto *Jan mlato mye syl*.

Pŕedkowé naši naučiwše se nazpaměť tyto werše, na prstech syllaby počtali, a tak kolikátého který swátek pŕipadá zwěděli, gakž to z latinského Cisiojanu w zmjñěném třetjm ročnjku Časopisu českého Museum swaz. II. str. 108 a t. d. patrněgi widěti možno. Zbytečno se mi tedy zdá obšjrněgi o tom gednati a proto gen nepowědoměšj slowa a zkrácené syllaby zde wyswětljm. *Ochtáb* božjho narozenj gest nowé léto. *Křest* gest den božjho křtěnj totiž třj králů. *Šeb* s *Nitů* gest Ščebstian s Nětíšj (Agnētissa Aněžka), *wrtic Pawlem* gest Obrácenj sw. Pawla. *Přeta* gest pobružka, hrozba. *Hrom* a *Hat* gest Hromnic a Háty (Agathy) *Dora* gest Dorota, *do Školy* znamená Školastiku. *Drže Petr stucl*, Stoloránj sw. Petra. *Macek*, Matěg. *Do Prahy Waňka nesů* gest Přenešenj sw. Wáclawa. *Ben* gest Benedikt a *Marí* zde Zwěstowánj P. M. *Fíl*, *Zik* gest Filip a Zikmund, *křž wyhrěbl*, Nalezenj sw. křže. *Jana w Staňkowě olegi* gest sw. Jana w olegi a Stanislawa. *Wítac* gest sw. Wjt. *Tcn pŕišed s wedra kúpe Jana Burjana Petra* gest dosti srozumitelno, pŕipomenauti wšak neškodj pŕed sw. Janem na pohanská kupadla (kupalo). W čtrnáctém wěku byl Čerwen Julius a Čerwne

Junius, proto přichází Prokop w Čerwnu *). *Marhor* gest Margaretha, srowney polsky Mařgorz, a Apoštol značj Rozeslánj sw. Apoštolů. *Žat chedila Manda*, totiž Mandalena, Magdalena, zdeby se čjsti mohlo též: *Cnj Jakub owccc nandá* ale psáno stogj *namda*. Petr wězi gest sw. Petra w okowáeh. *Demin* gest Dominika, kterýž pozděgi pro Matku božj sněžnau o den dřjwe přestaupiti musel. *Zde* zas gest *Maří*, Nanebewzetj P. M. *Jal Jana stal* gest Stětj sw. Jana. *Gilješ*, sw. Gilgj, *Mařic red*, Narozenj P. M. *Do nebe křjž dal* gest Powyšenj sw. křjže. *Šel pisat swatj Mat* gest Matauš. *Dam*, *Wen*, *Mieh*, *Jer* gest Damiána, Wáclawa, Mjchala a Jeronýma; *k Luce* gest k Lukáši. *Lud*, *Mar*, *pět* gest Přenešenj sw. Ludmily, Martina a pěti bratřj. *Red*, *Stj*, *Jan*, *Mláto měsil* gest Narozenj Páně, Štěpána, Jana ewangelisty, Mladátek, Tomáše a Silwestra.

Giný Cisiojanus, kterýž po česku Obřez nazwati můžem a kterýž »*Sřek dnow*« popedpsán přjnsněgi latinského se držj, gest w modliej knjžce pergamenowé »*Hodiny matky boži a o vmučení božiem, sedm žalnow kagících a wigilie za dušie wierné*« od roku 1444 u pana rytjře Nowohorského z Neuberga s úplným poučenjm gak se ho užjwati má na konci knjžky a sice gednau s nedělnj čtenau, zlatým počtem, hodinami a minutami nowa měsjece, poznamenánjm hlawnějšjeh swátkůw, hodinami a minutami due běžného, čtenami měsjece a stupněmi slunce w znamenjch nebeských a geště třikrát se zlatým počtem a hodinami i minutami nowa měsjece. Gsaut všieckni čtyři slowo w slowo stegni, kromě že druhý w srpnu *Petr sr. pen smc. zi* a čtwtý *smicsy*, druhý w listopadu *bric piet znal*, třetj *brik pie znal*, a na konci téhož měsjece druhý *swaty en*, ostatnj tři ale *swaty endr* čtau. W prwnjm w czrwnu k syllabě *sic* w poznamenánj swatých napsáno gest *M. H.* Wnaučenj »*kerak maš nowe miesiece naleznuti*« mezi giným stogj: »*Aniž sie diw gestli že hodiny nowych miesiecow tuto popsane se nesgednawagi s hodinami miesieczow na gedem rok popsanych. Nebo ono spisowanie gest wedle prawe^o biehu tiech planet, a musy na každý rok znowa sepsano byti, yakož ted nynie spisuge mistr krzistan, ale tyto tabule su wedle biehu odpolnieho a trwagi za mnoha leta. A nesgednawagi sie lecz o swate lucij neb o swietim witie kdez gest sluce staní.*« Znamenj nebeská, kteráž w aučelu pauštěnj krwe na nahém člowěku po audech, a na druhé straně na ptolomejské saustawě swěta wyobrazeny gsau, magj giž skoro nynějšj gména: beran neb skopec, býk, bljženei a dwogi neb dwaspolu, rak, lew, panna, wáha, štjr, střelec, kozel nebo kozorožec, wodník a ryby.

Lden. Obrzez le-den buoh po-krzstien tu za-kon krzie-stian-sky za-lo-zen.
Ant Přis-ka šeb nie-ti-še tym paw-lem Jan s kar-lem gdje -še.

Vncr. Bri hrom bla-zek hat do-ra v-nor sko-la etnost zna wa-lent
gi-li-a-na sto-li pe-tra ma-tie-ge zna-ma.

Brzičen. Bře-zen nesl wan-ka puost wy-lnal czr-ho-tu s rze-ho-rzem zle-sa.
Ge-dru-ta a be-neš o-rzi ma-rzie zwiest smr-že spo-rzy.

*) W gednom Breviari XIV. wěku w Museum č. 98 nadepsány gsau měsjece: Leden Jan. Brzezen Mart. Duben Apr. Ysok Mai. Wrzesen Aug. Zaruy Sept. Rzugen Oct. Prosynecz Dec. ostatnjch nenj.

- Dubcn.* Gdu kho-dom am-broz se-gipt-sku ma-rzi du-ben y ty-bur-ci.
Tra-wa list kwiet chwa-le gi-rzie mar-ka y wi-ta-le.
- May.* Fi zig krziz na-lezl Jan may stan-ka hrad sta-wie-ge.
Roz-sie-wa pro-so e-le-na a pa-pež vr-ban rad de-rze ly-ka.
- Czrwncz.* Czr-wncz e-raz-mo-wi da ya-ho-dy bar-nab praz-mu wi-to-wi.
Mar-cel po-czetz des-siet Yan y bur-yan y petr wzet.
- Czrwcn.* Czr wi-tal pro-kop sie-no se-kal sedm ben žal mar-gar ro-zc-slal.
Ma o-wo-ce man-da ctny ya an-nu y mar-thu wda.
- Srpen.* Petr iat sr-pen sme-sy do-nat czti waw-ru kla-ru y ma-rzie
py-kał y ber-nart ty-mot bar-ta ze ruf aug ia-na sta.
- Zarzij.* Gi-leš wza-rzy by-wa a ma-rzie rod zwy-ši krziž ma.
Ly-du za-dchla swekr mat ma-rzik mstu czber y dam wa mich ier.
- Rzigen.* Re-mi-gi Fran-ka zwał wrzi-gen di-wiš sie bral.
wl-ka ial ha-wel lu-kas a pan-ny wi-da-li su y šim-ka w le-sie.
- Listepad.* Wšech duch li-sto-pad lyn-har-ta widal Mar bra bric pie znal.
Ot-mar ma s hie-tu za-kon kli-meš ka-tru-šie swa-ty ondr.
- Prsynecz.* Pro-sy-necz z bar-bo mi-keš ma-rzi ctnie pocz-neš a lu-ci w den hneš.
Był bo-hu to-mas mil sezdr rod stiep ian mlad tho-ma sil.

Konečně z tištěné našj knížky postavjme zde popsánj dwanáctera nebeských znamenj, ku poznánj, gaké powěry onoho času negen w Čechách ale w celé Ewropě panowaly.

»Skopec gest znamenie prwnie na nebi horké a ohniwé, a má zřenie k hlavě a k očima. Když na něm jest mesicc, dohré jest: púštěnie krwe krom hlawnich žil: počištění se nohodí; jest dobré na kupectwie se wyprawiti na východ slunce, do lázně jíti, nehty ohřezowati, nowé šaty krájeti a obleci se: před pány weliké přistúpiti, sukna čerwená kupowati; zlato, měď, koně, rcyže, pacholky, diewky najimati, služehniky přijimati, dobytek kupowati; prodáwati železo, wolowo, perly; dělati což má trwati. Zlé gest: holiti se, mýti hlavu i léčiti, ženu pojieti, stěhowati se, z wězenie wyjiti, zápisy dělati. Pýk znamenie druhé na nebi zemské studené a suché, na němž jest slepice s kuřátky: zřenie má k hrdlu a k krku. Dobré jest: sestí, štěpowati, kopati, přesazowati; kupowati dědiny, woly k worání, worati i což k tomu přísluší; počinati což má trwati, stawenie zakládati, ženu pojieti, kupowati což k wozbě přísluší, sedlská diela pósobiti. Zlé jest: hrdlo léčiti, do lázně jíti, wlasý stříhati, oděw připrawowati, obléci se, s ženami mluwiti, ku panóm přistúpiti, krew púštěti, počištění bráti.

Bliženci znamenie třetie, powětrné, horké a wlažné; má zřenie kramenóm a k obojic ruce. Dobré jest: w přátelstwie a towarystwie wstúpiti, smlúwu činiti, swár začieti, manželstwie pósobiti, učiti se psati, čiesti, tkáti; řemeslo misterné dělati, před súdece přistúpiti, počieti rokowati: mysliwosti wěsti s ptáky; najimati služehniky neb přijimati. Zlé jest: lé-

čiti ramena, ruce, nehty řezati, krew púštěti, na cestu wyjiti, z dluhów napominati, mýti se, ku panóm přistúpiti, z wězenie ujiti.

Rak znamenie čtvrté, wodnaté a studené, zřenie má ku prsem, plicem, žaludku slezině. Dobré jest: kupčiti, lowiti, swár začieti, oděw připrawowati, obleci se, mýti se, studnici dělati; kupowati malý dobytek, med, wolej; počistěnie wzieti, krew pustiti kromě plicnice; začieti díelo které nemá trwati. Zlé jest: prsí léčiti, manželstwie pósobiti, dluhu dobýwati, k mocným přistupowati; towarystwie, přátelstwie spojowati; dóm stawěti, prodáwati, stěhowati se: díelo ohněm pósobiti, pannu pojieti, štěpowati.

Lew znamenie páté, ohniwé, horké a suché, má zřenie k srdci a k bokóm. Dobré jest: mluwiti s pány i jich čeledi, města stawěti, w ně se usazowati, towarystwie spolčiti, pójčiti; manželstwie pósobiti, mýti se, nehty obřezowati, kupowati zlato, šafrán i jiné červenosti, služebniky přijimati, z dluhu upominati. Zlé jest: začieti cestu dalekú, oděw strojiti, obleci se, púštěti krew, počistěnie bráti, léčiti žaludek, na hody jiti.

Panna znamenie šesté, zemské, studené a suché; má zřenie k břichu a k střewóm. Dobré jest: sěti, štěpowati, wsazowati, psáti, obuw strojiti; díelo zemské pósobiti, na cestu wyjiti ku poledni, posly, listy sláti, kupowati rowné věci, sukno zelené, služebniky oděw připrawowati, oblěci se. Zlé jest, pannu pojisti, ohněm dělati, do lázně jiti, léčiti se.

Wáha jest znamenie sedmé, powětrné horké a wlažné: má zřenie k hřbetu a k pupku. Dobré jest při prwniem prostředku kupčiti, cestu začieti na východ slunce, rúcho krájeti, oblěci se, kupowati sukno bíelé, perly, koně, šperkovánie ženské, peníze měniti, nehty obřezowati, služebniky přijimati, mýti se, krew púštěti, lékařský nápoj, Zlé jest, léčiti měchýř, ku pannóm přistúpiti, začieti což má trwati, poselstwie jednati, towaristwie.

Štier znamenie osmé od puolnoci wodnaté, studené, wlažné: má zřenie k třieslóm. Dobré jest na prwnie polowici léčiti nemocné, lowiti ryby, dluhu dobýwati, nápoj lékařský píti, krew pustiti, posly sláti, stawěti, štěpowati. Zlé jest, třiesla hojiti, i zadek i rány.

Sřelec jest znamenie dewáté, ohniwé, horké a suché: má zřenie k ledwi. Dobré jest, w přátelstwie wstúpiti, swáry krotiti, o manželstwie státi ale ne konati, krew pustiti, mýti se, cestú na východ jiti, Fraymarčiti, měniti, kupowati sukno modré, před pány preláty jiti, rúcho krojiti a oblěci se, nemocné léčiti, učiti se ohněm dělati, nehty obřezowati. Zlé jest, worati, sěti, štěpowati, ryby lowiti, z dluhu upominati, nápoj lékařský přijimati, hnáti léčiti.

Kozel znamenie desáté, polednie zemské, studené a suché: má zřenie k kolenóm. Dobré jest worati, sieti, štěpowati, kupowati železo a wolowo, dřiewie k staweni, jiti na poledne, kupectwie jednati, pannu pojieti, nemocné léčiti. Zlé jest, w boj wjiti, ohněm dělati, púštěti, počistěnie bráti, kupowati, prodáwati, poselstwie činiti, towarystwie, přátelstwie jednati, z dluhu upominati, kolena léčiti.

Wodák znamenie jedenácté, západnie, powětrné teplé a wlažné: má zřenie k lytkuom. Dobré jest, poselstwie činiti, mluwiti s duchowními, kupowati věci černé i dobytek veliký, štěpowati, z dluhu upominati, ženu pojieti, stěhowati se, začieti což má trwati, krew pustiti,

prodávati. Zlé jest, na dluhú cestu wyjiti, léčiti nemocné, mýti se, wlasý střihati, nehty obřezowati, rozsévati, léčiti.

Ryby, znamenie dwanácté od puolnoci studené a mokré: má zřenie zezpod k nohám. Dobré jest, ženu pojieti, w přátelstwie, towarystwie wstúpiti, minci zaraziti, zlato, stříbro kupowati, fraymarčiti, rybniky dělati, mlýny i což k wodám příslušie, lowiti ryby, wodu wésti proti puolnoci, kupčiti, štěpowati, posly, listy posélati, počistěnie bráti, rúcho nowé krájeti i obléci se, sukno bielé kupowati, koně, kostel stawěti, pokoj a jednotu řiediti. Zlé jest, nohy léčiti, ohněm dělati, potkati se s nepřátely, s nimi rokowati, nehty řezati i kopyta.

VII. Nawedenj hwězdářsko - lékařské.

Od

Jos. Jungmanna.

(Čteno dne 13 kwětna 1841.)

Rkps. u p. rytjře z Neuberka, na papjře w 4. listů 94, z 15 stoletj, bez počátku i konce, i tam zde bez listů. Gedná o přirozenj lidském čili letoře, a co na ni wplýwa, t. o 12 měsječeh, o gegjeh powaze i moci na žiwot i konánj lidská ¹⁾; o 4 stránkách roku ²⁾; o 12 znamenjeh nebeských ³⁾; o šesti planetách (běhohwězdách) zwláště o měsjei —; o 14 nebeských okrotách čili okrsejeh (sphaera) genž gsau: okrota země, wody, powětřj, ohně, měsje, dobropana, ctitele, slunce, smrtonoše, kralomoce, hladoleta; nebe křjšťalowého t. hwězdného; nebe prwého hnutowého; nebe ohniwého, nehnutého, kdež gsau swatj; o přirozenj člověka wedle postawy, a částek gednotných. Člowěk prý gest gako stromi podwračcný, neb hlawa gest gako kořen u stromu t. u stogitého dřewa, a ruce i s nohama gsau gako wětwe. — Na konci této částky stogj: »Skonawa se hwězdarstwic krále Jana ⁴⁾ kněze z welike Indie (Iudie?), gežto skládal gest pod horú Embron tu kdež ležj Adam s Ewú, Abraham, Izaak i Jakob, leta LXXXX pod cjsařstwjm Tiberia ciesaře, pod nim Kristus umučen gest pod Ponciem Pilátem. A k tomu hwězdarstwj gest mnoho z giných knih připsáno.«

1) Gména gsau táž gako nynj, kromě že črwneec gest = Junius, črwene = Julius; zařig = September.

2) Lenec (sewer, podletj), léto, podgesen (podzimie, podzim), zima.

3) Skopnec, býkowec, dwablížnec, rakonow (rybář), lewon (lewněnka), děwka (dewona), wahana (wahkona) stiropen (štírek), střelokol (třiklobot), kozorožec (kozoroz), wodnář (wodnjk), rybnář.

4) Joannes presbyter, osoba mythická prostrednjho wěku.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Abhandlungen der mathematisch-naturwissenschaftlichen Classe der königl.- böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften](#)

Jahr/Year: 1841-1842

Band/Volume: [5_2](#)

Autor(en)/Author(s): Hanky Waclawa

Artikel/Article: [VI. Cesky Cisiojanus. 186-193](#)